

เครือข่ายทางสังคม : กลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

Social Network : The mechanic to sustainably improve quality of life for high-school
students in Nakhorn Pathom Province of the five precepts.

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, ดร., พระมหาอภินิษฐ์ สิริปญโญ, ดร.,

พระณัต วฑฒโน, ดร., พระมหาอานนท์ อานนโท*

และ รศ.ดร. ธวัช หอมทวนลม**

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**

Sirimato@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ๒) เพื่อพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ และ ๓) เพื่อเสนอกลไกขับเคลื่อนเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๒๕ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความผลการวิจัยพบว่า

๑) การส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา คือ (๑) ด้านความรู้ (ปัญญา) คือให้เยาวชนได้มีความรู้ ปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ส่งเสริมความตระหนักรู้การปฏิบัติตน (๒) ด้านทัศนคติ (สมาธิ) คือ มุ่งการปรับเปลี่ยนทัศนคติของเยาวชน หรือ ผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อหลีกเลี่ยง ห่างไกลจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต (๓) ด้านพฤติกรรม (ศีล) คือ มุ่งการร่วมกันสร้างสังคมสันติสุข ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม จารีตของสังคม การเรียนรู้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปลอดภัยมีสันติสุข การสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนด้วยการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕

๒) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ อยู่ในระดับ มาก คือ มีผู้ตอบคำถามถูกและได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๒๕

๓) การพัฒนาพฤติกรรมในการรักษาศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมในการรักษาศีลข้อที่ ๒ อทินนาทาน มีระดับค่าคะแนนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๓

๔) การพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ได้พบองค์ประกอบของกลไก ๓ องค์ประกอบ คือ ๑) “เยาวชน” เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ พฤติกรรม ความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต ๒) “กระบวนการ” คือ การมีกระบวนการอบรมบ่มเพาะปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้มีความรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ๓) “เครือข่าย” คือ ต้องมีผู้รับผิดชอบหลัก อาจจะเป็นตัวเยาวชนเอง ครอบครัว ผู้ปกครอง สถานศึกษา การมีศูนย์อบรมที่มีความพร้อม

สามารถอบรมเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วน ในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” โดยร่วมมือกันตั้งแต่การร่วมกันวางแผน นำเยาวชนเข้าสู่กระบวนการ และติดตามผล

๕) กลไกขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล ๕ นั้น ได้พบกลไกขับเคลื่อน ๓ กลไก คือ ๑) กลไกด้านศูนย์อบรม หรือ ศูนย์บ่มเพาะ มีองค์ประกอบคุณสมบัติของศูนย์อบรม คือ ด้านการวางแผนงาน ด้านบุคลากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ๒) กลไกด้านกระบวนการ หรือ การจัดกิจกรรมอบรม มีองค์ประกอบที่เป็นกระบวนการทำงาน ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการอบรม ขั้นดำเนินการอบรม และขั้นการประเมินผล ๓) กลไกด้านเครือข่ายทางสังคม หรือ ด้านความร่วมมือ มีจำนวน ๕ กลุ่มเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย ๑) เครือข่ายสถานศึกษา ๒) เครือข่ายภาครัฐ ๒) เครือข่ายองค์กรทางศาสนา ๓) เครือข่ายองค์กรชุมชน ๕) เครือข่ายวิทยากร ๖) เครือข่ายเยาวชน และครอบครัว

คำสำคัญ : เครือข่ายทางสังคม, หลักประกันคุณภาพชีวิต, กลไก, ศีล ๕

Abstract

The purpose of this research is 1) to study the promotion of the practice according to the 5 precepts of secondary school students in Nakhon Pathom province 2) to develop activities for enhancing sustainable quality of life guarantees for secondary school students in Nakhon Pathom by using the principles 5 and 3 precepts) to propose a mechanism to enhance the quality of life for secondary students Study in Nakhon Pathom province by using the 5 precepts, using the integrated research methodology, namely quantitative research. Data were collected from 400 sample questionnaires. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation. And qualitative research Conduct in-depth interviews with 25 key informants / person. Analyze the data through explanations and descriptions.

The results of the research showed that

1) Promoting the practice according to the 5 precepts of secondary school students in Nakhon Pathom province Is to promote learning according to the threefold principles, namely (1) knowledge (wisdom), which allows youth to have knowledge Instill values Promoting awareness and practice. (2) Attitude (concentration) means focusing on changing the attitudes of youths or trainees about living according to Buddhism principles. To avoid Far from various risk factors in living. 3) Behavior (precepts) is intended to join together to create a peaceful society. Act according to morals Tradition Learning to live together in a safe society with peace. Creating a sustainable quality of life by adhering to the 5 precepts

2) The level of knowledge and understanding about the 5 precepts of secondary school students in Nakhon Pathom province found that overall, secondary school students in Nakhon Pathom province The knowledge and understanding of the 5 precepts are at a high level, with the right answers and the average scores at a high level. Accounting for 72.2 percent

3) The development of behavior in keeping the 5 precepts of secondary school students in Nakhon Pathom province found that overall, secondary school students in Nakhon Pathom province

The behavior of the precepts according to 5 precepts is at a high level, with an average of 4.10. Considering each item, it is found that the behavior in keeping the precepts no. 5 has the highest mean score, having an average score of 4.23.

4) The development of activities to enhance the quality of life standing for secondary school students in Nakhon Pathom province by using the 5 precepts, found that the components of the three components are 1) "youth" as the target group By creating knowledge, understanding, attitudes, behaviors, risk in living. 2) "Process" is the process of training, incubation, cultivation, awareness creation that is suitable for the target group. 3) "Network" means that there must be a primary person responsible. May be the youth themselves, families, parents, educational institutions, having a training center that is ready to train the youth to have knowledge, understanding, attitudes, and change their lifestyle according to the 5 precepts effectively By collaborating from many sectors in a way called "บวร", by collaborating from planning Bring youth into the process and follow up.

5) Mechanisms that drive to enhance the quality of life that still stands for the youth by using the 5 precepts. There are 3 driving mechanisms which are 1) the mechanism of the training center or incubation center has the qualifications of the training center, namely the planning of work Facility personnel Media, equipment, budget. 2) Mechanism, process or organization of training activities There are 2-step work process components, namely, preparation for training Training process And the evaluation stage. 3) The mechanism of social networks or cooperation has 5 network groups. Consisting of 1) school network 2) government network 2) network of religious organizations 3) network of community organizations 5) network of speakers 6) network of youth and families

Keywords : social network , quality of life guarantee , mechanism , 5 precepts

บทนำ

หากเรามองถึงปัญหาอาชญากรรมและปัญหาทางสังคมจะพบว่า มีปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับกลุ่มละเมิดศีล ๕ หลายประการซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดคดีอาชญากรรมไว้ ๕ หมวด ได้แก่ ๑) คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เช่น การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง เป็นต้น ๒) คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ เช่น การฆ่าทั้งโดยเจตนาและไม่มีเจตนา ทำร้ายร่างกาย และการข่มขืนกระทำชำเรา ๓) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ รับของโจร เป็นต้น ๔) คดีน่าสนใจ เช่น โจรกรรมรถ น้อโกง ยักยอก เป็นต้น ๕) คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย เช่น คดีอาวุธปืน คดีการพนัน คดียาเสพติด การค้าประเวณี และการมีและเผยแพร่วัตถุลามก เป็นต้น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร และคณะ, ๒๕๕๘). ดังนั้นการล่วงละเมิดศีล ๕ คือ การฆ่า การลักทรัพย์ การล่วงเกินประเวณี การน้อโกง การให้ร้าย และการเสพยาเสพติดทั้งหมดถือว่าเป็นก่อเหตุแห่งปัญหาอาชญากรรมและปัญหาของสังคมที่จะทำให้สังคมนั้นไม่มีความสุข และจากการที่กรุงเทพมหานคร ได้ตรวจสอบสถิติคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พบว่า ที่ผ่านมามีเด็กและเยาวชน(อายุระหว่าง ๑๓-๑๘ ปี) กระทำผิดอาญามีจำนวนมาก คือ ในปี ๒๕๕๗ มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาทั้งสิ้น ๓๕,๕๓๗ คดี ในจำนวนนี้เป็นคดียาเสพติดมากที่สุด จำนวน ๑๖,๕๐๘ คดี รองลงมาคือคดีเกี่ยวกับทรัพย์ ๓,๒๕๒ คดี และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน จากรายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๕ เปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๕๗ กับปี ๒๕๕๕ จะพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญามีสถิติโดยรวมในจำนวนคดีลดลง

ก็จริง คือ รวมมีจำนวน ๓๐,๓๕๕ คดี แต่ในส่วนคดีเยาวชนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับผิดยาเสพติดก็ยังอยู่ในระดับที่สูงอยู่ คือ มีจำนวนถึงคดี ๑๒,๔๐๕ คดี (วิศิษฐ์ ขวนพิพัฒนพงศ์, เยาวชนก่ออาชญากรรมพุ่ง, [ออนไลน์], ๒๕๖๑).

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีสถานศึกษาหลากหลายครบทุกสังกัดและครอบคลุมทุกระดับการศึกษา ที่ให้บริการทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในจังหวัดนครปฐมอย่างทั่วถึงตั้งแต่ระดับก่อน ประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา โดยในส่วนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จังหวัดนครปฐมมี สถานศึกษา จำนวน ๓๒๑ แห่ง แยกเป็นสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ จำนวน ๑๗๓ แห่ง และในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๒ จำนวน ๑๔๘ แห่ง มีสถิติเยาวชนนักเรียนที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย(อายุระหว่าง ๑๓-๑๘ปี) รวม ๓๑,๑๓๑ คน (ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ และ ๒, ๒๕๖๐) สถิติ ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงจำนวนเยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาซึ่งจะได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของ สังคม เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป แต่จากสถิติของศาลเยาวชนและครอบครัว สังกัดภาค ๗ ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๙ กลับพบว่า มีสถิติคดีแพ่งของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐมที่ได้รับการตัดสินเสร็จไป ๖๐๕ คดี สูงเป็นอันดับหนึ่งของของศาลเยาวชนและครอบครัวสังกัดภาค ๗ และ สถิติคดีอาญา ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐมที่ได้รับการตัดสินเสร็จไปแล้วถึง ๔๐๓ คดี สูงเป็นอันดับหนึ่งของของ ศาลเยาวชนและครอบครัวสังกัดภาค ๗ เช่นกัน (รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙) ข้อนี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นคือศีล ๕ ของเยาวชนซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ เกิดขึ้นในสังคมไทยที่ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน ดังนั้น การที่จะลดปัจจัยเสี่ยงและการเสริมสร้างสุขภาวะทางสังคม แก่เยาวชนจึงเป็นสิ่งที่ทุกภาคในสังคมทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา องค์กรชุมชน จะต้อง ให้ความสำคัญในการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายทางสังคมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

ดังนั้น จากปัญหาด้านศีลธรรมของคนในสังคมส่งผลต่อการขาดความเอื้ออาทรต่อกันของสังคม สภาพ สังคมที่มีปัญหาด้านจริยธรรมพื้นฐาน คือ ขาดศีล ๕ ส่งผลกระทบกับการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยของคนในสังคม อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ซึมซับการดำเนินชีวิตแบบผิด ๆ กับสภาพสังคมที่ขาดคุณธรรมพื้นฐาน คือ ศีล ๕ ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย แม้จะมีหลายหน่วยงาน หลายองค์กร ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กร ทางศาสนา หน่วยงานการศึกษา ที่พยายามส่งเสริมในเรื่องนี้ เพื่อสร้างสรรค์สังคมที่ปลอดภัยและมีสุขแก่อนาคต ของชาติแต่ก็ยังเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ชัดเจนอาจเป็นเพราะขาดการทำงานที่ประสานกัน หรือ ขาดการทำงานที่สอด รับกันในประเด็นปัญหานี้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาถึงกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ มุ่งศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการ ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อร่วมพัฒนากิจกรรมในการการลดปัจจัย เสี่ยงและเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล ๕ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด นครปฐม และเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ร่วมมือกันทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน ในขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด นครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ อันจะเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนด้วยการปฏิบัติตามหลักการ ของศีล ๕ สำหรับเยาวชนในสังคมไทย เป็นรูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมในกิจกรรมการดำเนินชีวิตเพื่อลด ปัจจัยเสี่ยงและเสริมสร้างสุขภาวะทางสังคมของเยาวชนในสังคมไทย รวมถึงการสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนา เยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างสรรสังคมและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันที่มีความปรองดอง สมานฉันท์ มีภูมิ ต้านทานต่อความเปลี่ยนแปลง และค้นหากระบวนการทำงานร่วมกันของเครือข่ายทางสังคมมุ่งหวังในการลดปัจจัย เสี่ยงและเสริมสร้างสุขภาวะทางสังคมที่จะเปลี่ยนหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม
๒. เพื่อพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕
๓. เพื่อเสนอกลไกขับเคลื่อนเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คณะผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของสังคม แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคมและการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักการของศีล ๕ แนวคิดเกี่ยวกับการลดเหลื่อมล้ำ นำมากำหนดเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัย คือ ๑) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ ๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และมีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group)

โดยการปฏิบัติการวิจัย (Action Research) ใน ๒ กิจกรรม คือ ๑) กิจกรรม "พุทธปัญญาฯ" กับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล ๕" กำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ ๒) กิจกรรม "เข้าพรรษาปลอดภัย : เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัยเสี่ยง" เป็นขยายผลของโครงการและกิจกรรมจากการถอดบทเรียนในกิจกรรมที่ ๑ กำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ และเพื่อสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑) การศึกษาเพื่อทราบถึงพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักการของศีล ๕ ที่จะเป็นเครื่องมือและกระบวนการในการขัดเกลาทางสังคม เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกให้อยู่ภายใต้กติกาสังคม อย่างมีเหตุผลในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักการสำคัญ (พระครูวินัยธรเอก เดชวโร, ๒๕๖๐) คือ

๑. หลักประกันความมั่นคงของชีวิต คือ การไม่ร้ายทำลายผู้อื่น ไม่เบียดเบียนกันทางกาย (ศีลข้อที่ ๑)
๒. หลักประกันความมั่นคงของทรัพย์สิน คือ การไม่ทุจริตคดโกง ไม่มัวเมา ไม่ละเมิดต่อทรัพย์สินของผู้อื่น มีสุจริต ดำเนินชีวิตแบบสัมมาชีพ (ศีลข้อที่ ๒)
๓. หลักประกันความมั่นคงของสถาบันครอบครัว คือ ไม่ละเมิดต่อจริยธรรมทางเพศ (ศีลข้อที่ ๓)

๔. หลักประกันความมั่นคงของสังคม คือ การไม่เบียดเบียนกันด้วยวาจา ไม่กล่าวถ้อยคำที่ปราศจากสติ และขาดความรับผิดชอบ วาจาที่สร้างความแตกแยก (ศีลข้อที่ ๔)

๕. หลักประกันความมั่นคงของสุขภาพ คือ การไม่ดื่ม ไม่เสพสิ่งของมีนเมาและสิ่งเสพติดทุกชนิด (ศีลข้อที่ ๕)

และได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

๒) การสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล ๕ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เป็นการพัฒนาจากผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อขับเคลื่อนขยายผลต่อไป โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการวิจัย

๒. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้กำหนดประชากรคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การปฏิบัติตามหลักศีล ๕ และผลความตระหนักรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม การปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ที่เกิดหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ที่จัดขึ้น จึงได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๔๐๐ คน/ตัวอย่าง

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อยืนยันร่วมกันถอดบทเรียนการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยใช้หลักศีล ๕ และร่วมกันยืนยันความถูกต้องของข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากกิจกรรม รวมถึงให้ข้อเสนอแนะแนวทางารขับเคลื่อนกิจกรรมต่อไป โดยคณะผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวน ๒๕ ท่าน โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา การอบรมเยาวชน กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา และกลุ่มที่ ๓ กลุ่มตัวแทนเยาวชน

๒. ผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus-Group Discussion) ในการถอดบทเรียนจากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ ค้นหาแนวทางการสร้างเครือข่ายทางสังคมขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล ๕ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวน ๑๗ ท่าน โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน กลุ่มที่ ๒ กลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษา และ กลุ่มที่ ๓ กลุ่มนักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการดังต่อไปนี้

๑) การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากพระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิจากวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย ตำราทางวิชาการ วารสารและหนังสืออื่น

ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

๒) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศีล ๕ และพฤติกรรม การปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามป็น เครื่องมือ

๓) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม จะดำเนินการโดย ๓ วิธีการ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และ การสังเกต พฤติกรรม

การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูล ดำเนินการอย่างเป็นระบบด้วยการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลให้ตรงตาม เนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ หลังจากที่ได้ข้อมูลมาครบถ้วนแล้ว ใช้เทคนิคสามเส้า (triangulation) เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูล ดังนี้

๑) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ นั้นมีความเหมือนกัน หรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

๒) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลต่างคนกันว่าได้ค้นพบที่ เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่าข้อค้นพบที่ได้มามีความเหมือนกัน แสดง ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

๓) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี จะเน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะนำทฤษฎีใดมาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะตรวจสอบและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและเข้าไป สัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันความถูกต้องและครบถ้วนทุกอย่าง ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูลอาจจะดำเนินการไปพร้อมกัน

ผลการศึกษา

๑. การส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ได้สรุป การส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมตามกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักไตรสิกขา ใน ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ (ปัญญา) ด้านทัศนคติ (สมาธิ/จิต) ด้านพฤติกรรม (ศีล) สรุปได้คือ ๑) ด้านความรู้ (ปัญญา) จากกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด นครปฐม กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ที่ดำเนินการโดยคณะสงฆ์บ้าง โดยสถานศึกษาบ้าง โดย หน่วยงานอื่นๆ บ้าง หรือร่วมมือกันจัดบ้าง แม้มีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันไป แต่โดยเนื้อหาแล้วก็ มุ่งให้เยาวชนได้มีความรู้ ปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ส่งเสริมความตระหนักรู้การปฏิบัติตนในครรลองคลองธรรมแห่งศาสนา วัฒนธรรมประเพณีจารีตอันดีงามของชาติไทย โดยสรุปประเด็นเกี่ยวกับการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ คือ ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องศีล ๕ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโทษของ อบายมุข ความรู้เกี่ยวกับเรื่องธรรมะเพื่อพัฒนาชีวิต ความรู้เกี่ยวกับเรื่องบริหารจัดการเจริญปัญญา ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การฝึกสติ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องจิตสำนึกพลเมืองดี ความรู้เกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ ๒) ด้านทัศนคติ (สมาธิ) ใน กิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ที่ดำเนินการโดยคณะสงฆ์ บ้าง โดยสถานศึกษาบ้าง โดยหน่วยงานอื่นๆ บ้าง หรือร่วมมือกันจัดบ้าง ล้วนมุ่งหวังการปรับเปลี่ยนทัศนคติของ เยาวชน หรือ ผู้เข้าอบรม เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อหลีกเลี่ยง ห่างไกลจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของพระพุทธศาสนา สรุปประเด็นเกี่ยวกับความมุ่งหวังด้านทัศนคติ

เกี่ยวกับเรื่อง ต่าง ๆ คือ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคม การปฏิบัติตนตามหน้าที่ ชาวพุทธ ความศรัทธาในพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา ความเชื่อมั่นในการทำความดี เห็นประโยชน์ของการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติธรรม การร่วมกันสร้างสังคมสันติสุข ๓) ด้านพฤติกรรม (ศีล) จากการศึกษาการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยศึกษาจากการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ที่ดำเนินการโดยภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐโดยสถานศึกษา องค์กรชุมชนโดยวัด มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อไป โดยกระบวนการให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกดี และพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา คือหลักไตรสิกขา จากการศึกษาได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่ เป็นเยาวชนที่ดีของชาติ มีความเคารพต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ มีความเคารพสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม จริยธรรม จาริตของสังคม การเรียนรู้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปลอดภัยมีสันติสุข การสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนด้วยการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕

๒. การพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อทำการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ และประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม จึงได้พัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ จำนวน ๒ กิจกรรม สรุปได้ดังนี้ กิจกรรมที่ ๑ โครงการ "พุทธปัญญา กับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล ๕" มีผลที่ได้คือ ๑) มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าร่วม ๒๑๑ คน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๒๐๐ คน ๒) มีโรงเรียน สถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายจัดกิจกรรมจำนวน ๘ หน่วยงาน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๕ หน่วยงาน อีกทั้งมีเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานร่วมกัน คือ ๑) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ ๒) กลุ่มสถาบันการศึกษา และ ๓) กลุ่มองค์กรชุมชน ส่วนกิจกรรมที่ ๒ ชื่อโครงการ "เข้าพรรษาปลอดภัย เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัยเสี่ยง" เป็นการขยายผลจากการถอดบทเรียนในกิจกรรมที่ ๑ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ร่วมเป็นเครือข่ายจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยใช้ช่วยวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เทศกาลเข้าพรรษาเป็นโอกาสสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ของกิจกรรม คือ เพื่ออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของสุรา บุหรี่ และสิ่งเสพติด ผลที่ได้ คือ มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมเข้าร่วม ๒๔๕ คน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๒๐๐ คน มีสถานศึกษา โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมจำนวน ๑๘ หน่วยงาน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ ๑๐ หน่วยงาน นอกจากนี้ ทำให้ได้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ และพฤติกรรม การปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และมีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน หรือ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วม รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ขยายกิจกรรมไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อร่วมกันเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล ๕ แก่เยาวชน เช่น เช่น กิจกรรมโรงเรียนสีขาว กิจกรรมห้องเรียนสีขาว กิจกรรมโรงเรียนศีล ๕ การประกวดโครงงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

๓. การประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักศีล ๕ และพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

๑) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ อยู่ในระดับ มาก คือ มีผู้ตอบแบบคำถามถูกและได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก จำนวน ๒๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๒๕ ส่วนนักเรียนมี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ อยู่ในระดับ น้อย คือ ตอบแบบคำถามถูกและได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับน้อย มีจำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๕

๒) การพัฒนาพฤติกรรมในการรักษาศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมในการรักษาศีลข้อที่ ๒ อทินนาทาน มีระดับค่าคะแนนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๓ รองลงมาได้แก่ ศีลข้อ ๑ ปาณาติบาต มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ส่วนข้อที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉาจาร มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๖

๓) สรุปเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในกิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕
คณะผู้วิจัยได้พบข้อเสนอแนะ ๒ ประเด็น คือ

๑. ด้านพระสงฆ์/พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนไม่ได้แนะนำการปฏิบัติตามศีล ๕ ให้เข้าใจ สอนเข้าใจยาก มีค่าความถี่ของผู้ให้ข้อเสนอแนะ ๓๘ คน

๒. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมจริยธรรมหลายครั้ง แต่เนื้อหาการอบรม หรือกิจกรรมเป็นแบบเดิม ๆ จึงไม่น่าสนใจ ค่าความถี่ของผู้ให้ข้อเสนอแนะ ๒๒ คน

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้น และคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุม “กิตติธรร” วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม มีผู้เข้าร่วมรวม คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน กลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษา และกลุ่มผู้แทนจากหน่วยงานและเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนตามหลักศีล ๕ นั้นควรมีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สื่อสารนำศีล ๕ สู่การปฏิบัติในกลุ่มเยาวชน เช่น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เนื่องจากพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในสังคมโดยเฉพาะในสถานศึกษา รับภาระที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่กลุ่มเยาวชนละสังคัม นอกจากนี้ ได้สรุปข้อเสนอแนะทางการขับเคลื่อนการทำงานเพื่อเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชน ในเบื้องต้นคือการพัฒนาผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดหลักปฏิบัติศีล ๕ สู่กลุ่มเยาวชน ให้มีทักษะการทำงานที่เหมาะสมกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น จึงได้เสนอแนะทางการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้เป็นผู้นำด้านการส่งเสริมศีล ๕ สู่เยาวชน ให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติศีล ๕ สามารถพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ได้อย่างถูกต้อง และเป็นแกนนำขับเคลื่อนเครือข่ายสร้างสังคมสู่สันติสุข โดยจะเป็นการทำงานที่หนุนเสริมนโยบายสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

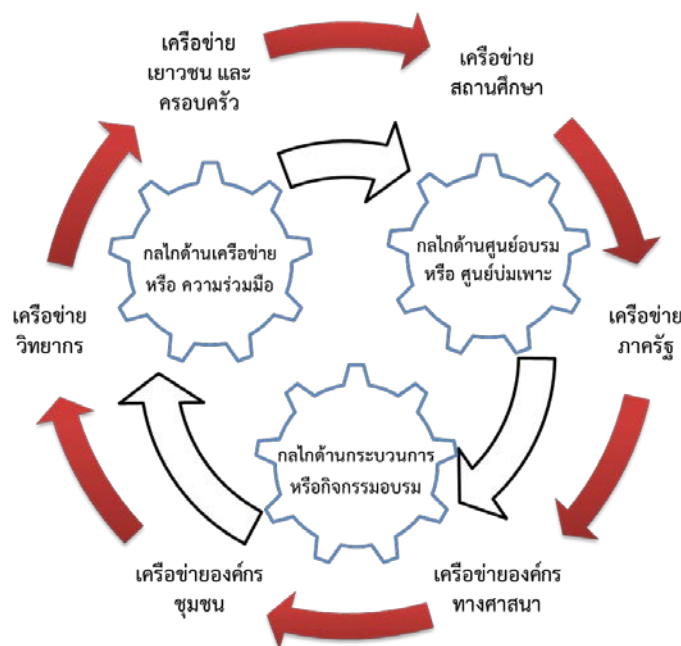
๔. กลไกขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

จากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ได้พบองค์ประกอบของกลไกประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ คือ ๑) “เยาวชน” เป็นกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ พฤติกรรม ความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต ๒) “กระบวนการ” คือ การมีกระบวนการอบรมเฉพาะปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้มีความรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีแผนงานหรือประเด็นการอบรมที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่สนใจใฝ่รู้ มีวิทยากรหรือผู้ดำเนินการอบรมที่มีทักษะสามารถสร้างแรงจูงใจหรือขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรม โดยบูรณาการหลักไตรสิกขา สู่การพัฒนาพฤติกรรมตามหลักศีล ๕ จึงเป็นการร่วมกันเป็นพลังเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล ๕ ๓) “เครือข่าย” คือ ต้องมีผู้รับผิดชอบหลัก อาจจะเป็นตัวเยาวชนเอง ครอบครัว ผู้ปกครอง สถานศึกษา การมีศูนย์

อบรมที่มีความพร้อมสามารถอบรมเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วน ในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” โดยร่วมมือกันตั้งแต่การร่วมกันวางแผน นำเยาวชนเข้าสู่กระบวนการ และติดตามผล

ในส่วนการขับเคลื่อนกลไกเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล ๕ นั้น ได้พบกลไกขับเคลื่อน ๓ กลไก คือ ๑) กลไกด้านศูนย์อบรม หรือ ศูนย์บ่มเพาะ เมืองคัมภีร์ประกอบคุณสมบัติของศูนย์อบรม คือ ด้านการวางแผนงาน ด้านบุคลากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ๒) กลไกด้านกระบวนการ หรือ การจัดกิจกรรมอบรม เมืองคัมภีร์ประกอบที่เป็นกระบวนการทำงาน ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการอบรม ขั้นตอนดำเนินการอบรม และขั้นตอนการประเมินผล ๓) กลไกด้านเครือข่ายทางสังคม หรือ ด้านความร่วมมือ มีจำนวน ๕ กลุ่มเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย ๑) เครือข่ายสถานศึกษา ๒) เครือข่ายภาครัฐ ๒) เครือข่ายองค์กรทางศาสนา ๓) เครือข่ายองค์กรชุมชน ๔) เครือข่ายวิทยากร ๕) เครือข่ายเยาวชน และครอบครัว

ทั้งนี้ จากการปฏิบัติการพัฒนานักกิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ทั้ง ๒ กิจกรรม คือ โครงการ “พุทธปัญญากับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล ๕” และ โครงการ “เข้าพรรษาปลอดภัย เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัยเสี่ยง” คณะผู้วิจัยได้สรุปเครือข่ายทางสังคมที่เป็นกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ในขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล ๕ นั้น ทุกภาคส่วนล้วนมีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น แม้ภาคส่วนต่าง ๆ จะมีบทบาทการทำงานที่แตกต่างกันไป ล้วนมีความมุ่งหวัง เสริมสร้างการเรียนรู้ ให้เกิดความตระหนักรู้ การปรับทัศนคติเห็นคุณค่าแห่งหลักจริยธรรม สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลของชาติที่มีคุณภาพ สร้างสังคมแห่งสันติสุขที่ยั่งยืนตามหลักศีล ๕ โดยผ่านกระบวนการกล่อมเกลามาจากสถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ที่เรียกว่า “ภาคีเครือข่าย” ที่ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน เสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนแก่เยาวชนและสังคม โดยต้องอาศัยการทำงานร่วมกันที่เป็นรูปธรรมในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” ให้เกิดเป็นพลังขับเคลื่อนที่แข็งแกร่ง บนฐานความรู้ และคุณธรรม เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมแห่งสันติสุขที่ยั่งยืน สรุปได้ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ ๕.๑ สรุปองค์ความรู้ “เครือข่ายทางสังคม : กลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล ๕”

อภิปรายผล

๑. การส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมได้พบการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมตามกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ใน ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ (ปัญญา) ด้านทัศนคติ (สมาธิ/จิต) ด้านพฤติกรรม (ศีล) สอดคล้องกับพระมหาประเสริฐ ถาวโร (บุปผาสุข),(๒๕๖๐) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชนศีล ๕ ต้นแบบในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาเยาวชนรักษาศีล ๕ ต้นแบบ จังหวัดนครราชสีมา มีกระบวนการที่สำคัญใน ๓ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) ด้านการเสริมสร้างความรู้ พฤติกรรม และด้านทัศนคติ โดยเป็นการมุ่งเน้นให้ความรู้เรื่อง กฎแห่งกรรม พระพุทธศาสนากับการแก้ไขปัญหาสังคม หลักปฏิบัติศีล ๕ เพื่อให้เยาวชนได้มีพฤติกรรมตามหลักศีล ๕ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีในเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ๒) ขั้นตอนกระบวนการ การฝึกอบรมเป็นกระบวนการให้เยาวชนได้เรียนรู้ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนรับสมัครตัวเด็ก และเยาวชนเข้ารับการอบรม การดำเนินการฝึกอบรมทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพี่เลี้ยงกับเยาวชน และสุดท้ายคือผลการประเมินการอบรม ๓) ขั้นตอน คือการให้เยาวชนมีทัศนคติมุมมองด้านความรู้ การเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนตามหลักศีล ๕ ๒. กลไกการพัฒนาเยาวชนรักษาศีล ๕ ต้นแบบ จังหวัดนครราชสีมา พบว่าคณะสงฆ์ โรงเรียน ภาครัฐ และภาคประชาชนได้ดำเนินการร่วมกันโดยใช้ศูนย์อบรมเยาวชน ๓ แห่ง เป็นกลไกในการดำเนินการซึ่งกลไกในการดำเนินการของศูนย์อบรมนั้นจะมีขั้นตอนสำคัญเริ่มตั้งแต่ การเตรียมการอบรมของศูนย์อบรม นำสู่กลไกเชิงกระบวนการดำเนินการอบรม การติดตามประเมินผล การเชื่อมโยงกับเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายพระวิทยากร เครือข่ายคณะสงฆ์ ซึ่งกลไกดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนศีล ๕ ต้นแบบ ได้ในระดับที่เหมาะสม และ ๓. กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชนรักษาศีล ๕ ต้นแบบ นั้นผู้วิจัยสามารถผสมผสานระหว่างแนวคิดและกระบวนการการอบรมเชิงพุทธ คือ การให้องค์ความรู้ภูมิปัญญา และวิธีการทางพระพุทธศาสนา คือการศึกษาด้านศีล สมาธิ ปัญญา กับหลักการบริหารจัดการองค์กร คือหลัก ๗'S ได้แก่ S๑ = โครงสร้าง (Structure) S๒ = กลยุทธ์ (Strategy) S๓ = ระบบต่าง ๆ (System) S๔ = รูปแบบการบริหาร (Style) S๕ = พนักงานทั้งหมด (Staff) S๖ = ทักษะฝีมือ (Skills) S๗ = จิตสำนึกร่วม (Shared values) ได้ เพราะฉะนั้น กลไกการขับเคลื่อนก็คือภูมิปัญญาบูรณาการคือการให้หลัก ศีล สมาธิ ปัญญา

๒. การพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

จากที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ จำนวน ๒ กิจกรรม คือ ๑) โครงการ "พุทธปัญญาฯ" กับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล ๕ และ ๒) โครงการ "เข้าพรรษาปลอดภัย : เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัยเสี่ยง" โดยทั้ง ๒ กิจกรรมมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือเพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อร่วมกันพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ และเพื่อสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ สอดคล้องกับ โกศล อินทวงศ์ (๒๕๕๐) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓” ผลการวิจัย พบว่า ควรร่วมกันกำหนดเงื่อนไขการให้ความรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายา คือ ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหายาในระดับที่สามารถทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้และปฏิบัติได้ ให้ความรู้โทษพิษภัยของยาเสพติด ได้แก่ ความมั่นใจ โทษภัย โครงสร้าง วัฒนธรรม อิทธิพล ภาวะผู้นำ การต่อยอดความรู้ที่มีซึ่งเป็นผลมา

จากการนำความรู้ที่ได้มาใช้ความคิดสร้างสรรค์และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมถึงให้ความรู้แนวคิดเชิงนามธรรมการเรียนเชิงพุทธปัญญา คือ ความรู้ ความจำ ไตรสิกขา อริยสัจ ๔ ปรีตโฆสะโยนิโสมนสิการ และให้ความรู้โดยการทดลองทำและดูแลเป็นการวางเงื่อนไขที่กระทำ และกระตุ้นให้นักศึกษามีการเรียนรู้ การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ การเข้าถึงความรู้

๓. การประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักศีล ๕ และพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

จากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ ที่จัดขึ้น ได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ อยู่ในระดับ มาก คือ มีผู้ตอบแบบคำถามถูกและได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก จำนวน ๒๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๒๕ ในส่วนพฤติกรรมในการรักษาศีล ๕ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมในการรักษาศีลข้อที่ ๒ อทินนาทาน มีระดับค่าคะแนนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๓ สอดคล้องกับบุญหนา จิมานัง และคณะ (๒๕๕๐) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมรักษาศีลห้าของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” สรุปได้ว่า เด็กเยาวชนในตำบลโคกสี เคยประพฤติดัง ๕ ข้อทุกข้อ โดยเฉพาะเคยพูดโกหกมีมากถึงร้อยละ ๙๖ รองลงมาเป็นการขโมยเงินของพ่อแม่ และการดื่มเหล้าหรือเปียร์ร้อยละ ๕๐ และ ๔๖.๓ ตามลำดับ และยังพบว่า พฤติกรรมรักษาศีลทุกข้อโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เด็กและเยาวชนที่มีการปฏิบัติและร่วมกิจกรรมทางศาสนา มาก ไม่มีผลต่อพฤติกรรมในการรักษาศีลของเด็กและเยาวชนในตำบลโคกสีแต่อย่างใด จากงานวิจัยที่นำเสนอ นั้น สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนมีวิจรรย์ญาณแยกถูกผิดโดยมีศีลเป็นพื้นฐานได้ แต่ด้วยบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในแง่ของสังคม วิถีชีวิตทำให้ความมั่งคั่งในการรักษาศีลน้อยลง หากจะทำให้ประชาชนยึดมั่นในศีล ๕ แม้ไม่อาจจะให้ปฏิบัติได้ทุกข้อ สิ่งจำเป็นก็คือการสร้างบริบทที่สอดคล้องกับการประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล ๕ จะทำให้ประชาชนปรับพฤติกรรมผันไปตามบริบทได้ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เน้นการสร้างบริบทการประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในครรลองของศีล ๕ ซึ่งจะช่วยในการปฏิบัติตามศีล ๕ ทำได้ง่ายขึ้น

๔. กลไกขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕

จากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล ๕ คณะผู้วิจัยได้พบองค์ประกอบของกลไก ๓ องค์ประกอบด้วย ด้านเยาวชน ด้านกระบวนการฝึกอบรม และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วน ในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” รวม ๖ เครือข่าย คือ เครือข่ายสถานศึกษา เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายองค์กรทางศาสนา เครือข่ายองค์กรชุมชน เครือข่ายวิทยากร เครือข่ายเยาวชน และครอบครัว สอดคล้องกับ พระครูวินัยธร เณก เทวโร (โยอินทร์), (๒๕๖๐) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ผลสำเร็จในพื้นที่ต้นแบบนั้น สาเหตุหลักเกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนในระดับชุมชนอย่างจริงจัง โดยมี องค์การคณะสงฆ์เป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการทำงาน มีส่วนงานราชการเป็นฝ่ายสนับสนุน และประการสำคัญมีบ้านและชุมชนให้ความร่วมมือที่เกิดจากแรงศรัทธา ที่ประกอบด้วย บ้าน วัด และส่วนราชการ เป็นต้น ๒. การสร้างมาตรฐานและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน โดยภาพรวมสามารถที่จะ สังเคราะห์จากผลในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จากชุมชนต้นแบบ พบว่า การสร้างมาตรฐานและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน มีองค์ประกอบ ดังนี้คือ ๑) ผู้นำหรือ ภาวะผู้นำในชุมชน เป็น เครื่องมืออย่าง

หนึ่งที่สำคัญให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประสบความสำเร็จ ที่เกิดขึ้นจากความ เชื่อถือที่ส่งผลต่อปฏิบัติตาม ได้คือ ทั้งฝ่ายอาณาจักรและฝ่ายศาสนจักร จะต้องเป็นผู้ที่จะกำหนด แนวทางให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นบุคคลที่สามารถที่จะทำให้ชุมชนมีการ เปลี่ยนแปลงได้ ๒) จิตวิญญาณของชุมชน หรือ อุดมการณ์ คือ ความศรัทธาหรือความเชื่อ เป็นกลไกที่ทำให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประสบความสำเร็จ หาก ชุมชนขาดจิตวิญญาณหรืออุดมการณ์ ก็จะส่งผลให้การทำงานขาดเสถียรภาพ ต่างคนต่างคิด ไม่สามารถกำหนด ทิศทางการ ทำงานได้และจิตวิญญาณ หรือ อุดมการณ์ นี้จะต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ ๓) กิจกรรมที่เน้น การ สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ที่ผ่านมาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีข้อดีอยู่หลายประการ แต่ ประการสำคัญ คือ ทำให้พระสงฆ์มีประสบการณ์ในการบริหารโครงการมากยิ่งขึ้น เช่นการติดต่อ ประสานงานทั้งองค์กรคณะสงฆ์ และส่วนงานราชการ ซึ่งมีส่วนทำให้พระสงฆ์เกิดความเข้มแข็ง ยิ่งขึ้น และเป็นตัวทำให้พระสงฆ์มีทักษะในการ บริหารโครงการ เช่น มีองค์ความรู้ในการประเมินผล สำเร็จของการดำเนินโครงการ ๔) กฎกติกาชุมชน ที่เกิดขึ้น จาก ๓ องค์ประกอบ เป็นตัวชักจูงให้เกิด วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันภายใต้หลักการของศีล ๕ และจะสำเร็จขึ้นได้ ต้องมีองค์ประกอบ คือ จะต้องทำให้สมาชิก ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชนส่วนใหญ่เคารพกฎ กติกา มีส่วน ในการสร้างกฎกติกา และใช้เครื่องมือในการบังคับคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกา ๓. รูปแบบ การอยู่ร่วมกันโดยใช้กลไกการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จากชุมชน ต้นแบบ ค้นพบว่า มีอยู่ ๒ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบการสร้างวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันโดยใช้กลไก การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แบบ แนวราบ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยการผสมความร่วมมือในการ ทำงานของชุมชน ๒) รูปแบบการสร้างวัฒนธรรมในการอยู่ ร่วมกันโดยใช้กลไกการบริหารโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ แบบแนวตั้ง เกิดขึ้นโดยกระบวนการสั่งการ อย่างไรก็ตามทั้ง ๒ รูปแบบนี้ มี เป้าหมายที่ตอบสนองต่อนโยบายโครงการหมู่บ้านที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ที่ต้องการให้ สังคมเกิดความสงบสุข

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐ ควรมีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือเป็นหัวจักร ผู้รับผิดชอบนำการขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชน และการเรียนรู้ตลอด ปัจจุบันเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ทำดำเนินกิจกรรมในลักษณะนี้ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒) คณะสงฆ์ ควรมีการกำหนดพันธกิจ กรอบการทำงาน หรือมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ และให้การ สนับสนุนให้กับพระสงฆ์ที่ขับเคลื่อนงานด้านนี้ เช่น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระธรรมวิทยากร

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ ยั่งยืนสำหรับเยาวชนและการเรียนรู้ตลอดปัจจุบันเสี่ยงอย่างยั่งยืนตามหลักพระพุทธศาสนา

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ภาครัฐ ควรมีการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์และเครือข่ายซึ่งสามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการ พัฒนาชุมชนและสังคมในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการเสริมสร้างสุขภาวะสังคมต่อไป

๒) คณะสงฆ์ ควรมีกิจกรรมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์และเครือข่ายร่วมกัน ใน ประเด็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาวะสังคม การลดปัจจัยเสี่ยง และการเสริมสร้างหลักประกัน คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล ๕

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการร่วมกันวางแผนงานที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชน และมีการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาเพื่อรูปแบบของกระบวนการดำเนินงานที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สู่การต่อยอด โดยให้ความสำคัญกับบทบาทการมีส่วนร่วมที่สามารถขับเคลื่อนงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) ควรมีการศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ และการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนรวมถึงมีการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลสมรรถนะที่เกิดขึ้นหลังจากที่เยาวชนได้ผ่านกระบวนการฝึกอบรมไปแล้ว

๓) ควรมีการศึกษาการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ปัจจัยเสี่ยง การเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล ๕ การเรียนรู้เสริมสร้างสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และค้นหาหาแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้เกิดความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

โกศล อินทวงศ์, “การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓”, ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐).

บุญหนา จิมาโน และคณะ, พฤติกรรมการรักษาศีลห้าของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

พระครูวินัยธรเอก เตชวโร (โยอินทร์), “การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่าง”. วารสารวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๖๐).

พระมหาประเสริฐ ถาวโร (บุปผาสุข), “กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชน ศีล ๕ ต้นแบบในจังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

พระราชสุตาภรณ์ (ประศักดิ์ อคคฺปญโญ), “การส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับเยาวชน นำมาซึ่งความสมานฉันท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนกุศลศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ. (พ.ศ.๒๕๕๘). ศีล ๕ กับสุขภาวะทางสังคม, พระนครศรีอยุธยา : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิศิษฐ์ ขวนพิพัฒน์พงศ์, เยาวชนก่ออาชญากรรมพุ่ง 'ยาเสพติด-อาวุธ'เพิ่ม๑,๒๑๒คดี, [ออนไลน์]
<http://www.bangkokbiznews.com/>, [๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๑].

รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๙, ศาลยุติธรรม, [ออนไลน์], <https://oppb.coj.go.th/>, [๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๑].

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ และ ๒, ๒๕๖๐. [ออนไลน์] ,
<http://www.nptedu.go.th/>, [๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๑].